

Policy Paper

Jean Monnet on EU Climate and Energy Policies and the Eastern Mediterranean Project

ΒΑΛΤΙΚΗ : ΘΕΑΤΡΟ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ-NATO ΜΕ ΥΒΡΙΔΙΚΕΣ ΤΑΚΤΙΚΕΣ

*Γιώργος Δημητρακόπουλος

Στο απελθόν έτος 2025, ιδιαίτερα τον τελευταίο μήνα του, τον Δεκέμβριο, κυριάρχησε η αντιπαράθεση της Ρωσίας με το NATO, ειδικότερα δε με τη Βόρεια πτέρυγα του, την οποία ως γνωστόν αποτελούν η Πολωνία και οι χώρες της Βαλτικής. Μια αντιπαράθεση κύρια χαρακτηριστικά της οποίας είναι αφενός το γεγονός ότι αναπτύχθηκε και εξελίσσεται με Υβριδικές τακτικές, αφετέρου η διαπίστωση ότι κυριαρχείται από την συνεχώς κλιμακούμενη ένταση μεταξύ των δύο αντιπαρατιθέμενων πλευρών. Αν και οι προβλέψεις για το μέλλον είθισται να είναι προνόμιο των αστρολόγων, στη συγκεκριμένη υπόθεση μπορεί μετά βεβαιότητας να υποστηριχθεί ότι η αντιπαράθεση θα συνεχιστεί και το Νέο Έτος 2026. Και τούτο διότι η κατά τον Θουκυδίδη πραγματική αιτία της αντιπαράθεσης είναι , από τη μία πλευρά η στρατηγική του NATO να ενισχύσει τα θεμέλια του προς Ανατολάς προσανατολισμού του, από την άλλη ο διακαής πόθος της Ρωσίας να διατηρήσει χωρίς εμπόδια την πρόσβασή της στη Βαλτική θάλασσα .

Το Ρωσικό ενδιαφέρον για την στρατηγικής σημασίας θαλάσσια περιοχή της Βαλτικής χρονολογείται από την εποχή του Μεγάλου Πέτρου του Α, αυτοκράτορα της Ρωσίας, ο οποίος πιστεύοντας στη ρήση του Περικλή σύμφωνα με την οποία " Μεγάλη είναι η Δύναμη του Κράτους που ελέγχει τη Θάλασσα" (μέγα γαρ το της θαλάσσης κράτος , Θουκυδίδη Ιστοριών Α 143), και διαπιστώνοντας ότι η Ρωσία δεν είχε αξιοσημείωτη ναυτική παράδοση, ξεκίνησε το 1700 τον Μεγάλο Βόρειο Πόλεμο (1700-1721) εναντίον της Σουηδίας, με στόχο την απόκτηση πρόσβασης στη Βαλτική Θάλασσα, και το 1703 αφενός δημιούργησε τον στόλο της Βαλτικής αφετέρου έκτισε στο Δέλτα του ποταμού Νέβα την Αγία Πετρούπολη, την οποία κατέστησε και έδρα του Στόλου της Βαλτικής και η οποία λόγω και της γεωγραφικής της θέσης κατέστη "παράθυρο" της Ρωσίας προς την Ευρώπη. Από την εποχή εκείνη, η Ρωσία θα μεταμορφωθεί , σταδιακά, και σε ναυτική δύναμη. Μετά την ένταξη της Φινλανδίας και της Σουηδίας στο NATO, η Ρωσία βλέπει την Βαλτική ως μία " λίμνη" της Συμμαχίας, θεωρεί ότι ο Ρωσικός στόλος της Βαλτικής είναι , στην ουσία, εγκλωβισμένος αφού χώρες-μέλη του NATO ελέγχουν με τις ναυτικές δυνάμεις τους όλες τις θαλάσσιες οδούς προς τον Ατλαντικό. Παράλληλα, η Ρωσία εκφράζει ανησυχίες για το μέλλον του Καλίνινγκραντ, πιστεύοντας ότι η κατάληψη του Ρωσικού αυτού θύλακα αποτελεί έναν από τους μελλοντικούς στόχους της Συμμαχίας.

Βέβαια παρά τις ανησυχίες της η Ρωσία γνωρίζει ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά και για το NATO. Και τούτο γιατί υπάρχει το λεγόμενο Κενό του Σουβάλκι (Suwalki Gap). Πρόκειται για μια έκταση 100 χιλιομέτρων μεταξύ της Πολωνίας και της Λιθουανίας. Η συγκεκριμένη λωρίδα είναι στρατηγικής σημασίας για το NATO, γιατί συνδέει τις Βαλτικές χώρες με άλλες ηπειρωτικές χώρες-μέλη της Συμμαχίας και μέσω αυτής επιτυγχάνεται η μεταφορά στρατευμάτων και οπλισμού στις χώρες μέλη της Βαλτικής . Η λωρίδα περικλείεται από το Καλίνινγκραντ βορειοδυτικά και από εδάφη της Λευκορωσίας νοτιοανατολικά. Έτσι θεωρείται από τους

αμυντικούς αναλυτές στρατηγικά σημαντικός στόχος για τη Ρωσία, διότι , αν σε περίπτωση σύγκρουσης με τις δυνάμεις του NATO, η Ρωσία καταλάβει την εν λόγω έκταση θα αποκόψει την Πολωνία και τις χώρες της Βαλτικής από τις υπόλοιπες χώρες-μέλη της συμμαχίας. Το NATO και ειδικότερα οι χώρες της Βαλτικής και η Πολωνία, καταλογίζουν στη Ρωσία ότι υιοθετεί "υβριδικές" "τακτικές, που εκτείνονται σε παρεμβολές στο σύστημα GPS με αποτέλεσμα να απειλείται σοβαρά η ασφάλεια της πολιτικής αεροπλοΐας , σε παραβιάσεις του εναέριου χώρου κυρίως της Εσθονίας και της Λιθουανίας αλλά και σε δύο τουλάχιστον περιπτώσεις και της Πολωνίας, στη δημιουργία σεναρίων εικονικών επιθέσεων όπως για παράδειγμα η προσομοίωση συγκρούσεων Ρωσικών πλοίων με πλοία του Ναυτικού της Δανίας και στην καταστροφή υποθαλάσσιων καλωδίων και αγωγών. Έγκυροι αναλυτές που ασχολούνται με θέματα Άμυνας αποδίδουν αυτές τις δολιοφθορές στη δραστηριότητα του "σκιάδους" Ρωσικού Στόλου. Πρόκειται για έναν στόλο που αποτελείται από πολλές εκατοντάδες παλαιά δεξαμενόπλοια και εμπορικά πλοία , αδιευκρίνιστης ιδιοκτησίας νηολογημένα με αδιευκρίνιστες διαδικασίες με δυνατότητα ταχείας αλλαγής σημαίας ώστε να είναι δύσκολη ως αδύνατη η παρακολούθησή τους, που χρησιμοποιούνται για την μεταφορά πετρελαίου παρακάμπτοντας τις κυρώσεις, για κατασκοπευτικές δραστηριότητες και ως πλατφόρμες για τις παρεμβολές στα συστήματα GPS.

Σε αυτές τις δραστηριότητες που καταλογίζει στη Ρωσία, το NATO απαντά με την επιχείρηση 'Baltic Sentry' , μια νέα επιχειρησιακή δραστηριότητα που δημιουργήθηκε μετά την διαπίστωση ζημιών στα υποθαλάσσια καλώδια που συνδέουν την Εσθονία με τη Φινλανδία, και που έχει ως κύριο στόχο την προστασία των κρίσιμων υποθαλάσσιων υποδομών στην περιοχή της Βαλτικής και την αποτροπή παρόμοιων δολιοφθορών στο μέλλον. Παράλληλα, χώρες μέλη της Συμμαχίας όπως για παράδειγμα η Πολωνία και η Νορβηγία έχουν προχωρήσει στην αγορά επιπλέον υποβρυχίων ειδικά σχεδιασμένων για την Βαλτική με στόχο την παρακολούθηση της Ρωσικής δραστηριότητας στην περιοχή, ενώ η Γερμανία προέβη στην ανάπτυξη μιας ταξιαρχίας αρμάτων μάχης στην Λιθουανία, ενώ η Εσθονία διαθέτει πλέον το 5% του ΑΕΠ της για την άμυνα της επενδύοντας σε πυραυλικά συστήματα που μπορούν να πλήξουν την Αγία Πετρούπολη. Η κρίση στην περιοχή της Βαλτικής είναι, χωρίς αμφιβολία ένα ακόμη μέτωπο στην ευρύτερη γεωπολιτική αναμέτρηση ανάμεσα στις ΗΠΑ, το NATO και την Ευρωπαϊκή Ένωση από την μια πλευρά και την Ρωσία από την άλλη. Η κλιμάκωση της με Υβριδικά μέσα αντιπαράθεσης που αναπτύσσεται εκεί θέτει και εδώ το κρίσιμο ερώτημα που ο διακεκριμένος Αμερικανός καθηγητής και Σύμβουλος αρκετών Αμερικανών Προέδρων Graham Allison είχε θέσει για τον ανταγωνισμό ΗΠΑ-Κίνας στο βιβλίο του ' Destined for War': Ποιος από τους δύο θα υποπέσει στην " παγίδα του Θουκυδίδη" και θα επιτεθεί πρώτος στον άλλο; Η απάντηση στο κρίσιμο αυτό ερώτημα θα δοθεί, σύμφωνα με τις απόψεις ορισμένων ειδικών σε θέματα Άμυνας ως το 2028.

*Ο Γιώργος Δημητρακόπουλος είναι διεθνολόγος, πρ. Ευρωβουλευτής .